Це був великий фанерний ящик, що зовні нагадував домовину і важив, либонь, цілу тонну. Кремезний молодик, водій вантажівки, просто уштовхнув його в двері поліцейського відділення і пішов геть. Я відірвався од реєстраційної книги і гукнув йому услід:

— Що це ще за чортовиння?

— А я звідки знаю, — відповів він, ускакуючи до кабіни. — В мене рентґену немає, я тільки доставляю вантажі. Ця штука прибула ранковою ракетою з Землі, а більше мені нічого не відомо.

Він рвонув із місця швидше, ніж знадобилось, і підняв у повітря хмару червоної куряви.

— Жартівник, — пробурчав я. — Щось забагато жартівників на Марсі розвелося.

Коли я встав з-за столу і схилився над ящиком, на зубах у мене скрипіла пилюка. Начальник поліції Крейґ, мабуть, почувши шум, вийшов із свого кабінету і допоміг мені безглуздо споглядати ящик.

— Думаєш, бомба? — сказав він нудьгуючим тоном.

— Кому це тільки потрібно підривати нас? Та ще й бомбою отакенного розміру? До того ж — із самої Землі!

Начальник кивнув на знак згоди зі мною і обійшов ящик. Зовні ніде не було зворотної адреси. Врешті нам довелося пошукати ломика, і я заходився зламувати кришку. Коли я піддів її, вона легко зіскочила і звалилася на підлогу.

Отоді-то ми вперше й побачили Неда. Нам би пощастило куди більше, якби ми його бачили не лише вперше, але й востаннє. Якби ж то ми поставили кришку на місце і відправили цю штуку назад на Землю! Тепер-бо я знаю, що означає "скринька Пандори".

Але ми просто стояли і витріщалися на неї, мов барани на нові ворота. А Нед лежав нерухомо і витріщався на нас.

— Робот! — сказав начальник.

— Тонке спостереження: зразу видно, що ти закінчив поліцейське училище.

— Ха-ха! Тепер дізнайся, навіщо він тут.

Я училища не закінчував, та це не завадило мені швиденько знайти лист. Він стирчав із товстої книги, засунутої до одного з відділень ящика. Начальник узяв листа і почав читати його без усякого ентузіазму.

— Так, так! Фірма "Юнайтед роботікс" із піною на устах доводить, що... "роботи за умови правильної їх експлуатації можуть надавати неоціненну допомогу як поліцейські..." Від нас хочуть, аби ми провели польові випробування... "Даний робот — найновіша експериментальна модель; вартість — 120 тисяч".

Обидва ми знову подивилися на робота, охоплені єдиним бажанням побачити замість нього грошові знаки. Начальник нахмурився і, ворушачи губами, прочитав лист до кінця. Я думав, як витягти робота з його фанерної домовини.

Не знаю, експериментальна це була модель чи ні, але вигляд у механізму був красивий. Увесь синій, кольору морської форми, а вихідні отвори, гачки і таке інше — позолочені. Комусь довелося добряче

потрудитися, аби досягти такого ефекту. Він дуже нагадував поліцейського в мундирі, проте карикатурної схожості не було. Здавалося, не вистачає тільки поліцейського значка і пістолета.

Тут я зауважив слабке світіння в очних лінзах робота. До цього мені не спадало на думку, що цю штуку можна оживити. Втрачати було нічого, і я сказав:

— Вилазь із ящика.

Робот злетів стрімко і легко, як ракета, і приземлився за два фути від мене, хвацько віддавши мені честь.

— Поліцейський експериментальний робот, серійний номер ХРО-456-934В, готовий до виконання обов'язків, сер.

Голос його тремтів од старанності, і мені здавалося, що я чую, як гудуть його пружні сталеві м'язи. В нього, мабуть, була шкіра з нержавіючої сталі і пучок проводів замість мозку, але мені він видавався справжнім новачком-поліцейським, який прибув для проходження служби. Тим більше що на зріст він був як людина, мав дві руки, дві ноги і забарвлення під колір мундира. Досить мені було ледь-ледь примружити очі, і переді мною стояв Нед, новий поліцейський нашого відділення, котрий щойно закінчив школу і був сповнений службовою ретельністю. Я потрусив головою, щоб позбутися цієї мани.

Це всього лише машина заввишки шість футів, яку вчені голови згвинтили для власної розваги.

— Розслабся, Неде, — сказав я. Він досі віддавав мені честь. — Вільно! При такому старанні ти заробиш грижу вихлопного клапана. Втім, я тут усього лише сержант. А он там начальник поліції.

Нед виконав поворот наліво кругом і ковзнув до начальника швидко й безшумно. Начальник дивився на нього, як на чортика з коробки, слухаючи той же рапорт про готовність.

— Цікаво, а може він робити що-небудь іще чи тільки козиряти і рапортувати? — мовив начальник, обходячи навколо робота і позираючи на нього... як собака на стовпчик.

— Функції, експлуатація, а також розумні дії, на які здатні поліцейські експериментальні роботи, описані в інструкції на сторінках 184-213.

Голос Неда на хвилину заглух — робот пірнув у ящик і появився із згаданою книжищею.

— Докладне пояснення тих же пунктів можна знайти також на сторінках з 1035-ї по 1267-му включно.

Начальник, який за одним заходом насилу дочитував до кінця гумористичну сторінку журналу, покрутив товстенну книгу у руках з таким виглядом, наче вона могла його вкусити. Прикинувши її вагу і помацавши палітурку, він шпурнув її мені на стіл.

— Розберися з цим, — наказав він мені, йдучи до свого кабінету. — І з роботом також. Зроби що-небудь...

Начальник був неспроможний довго зосереджуватися на якійсь справі, а цим разом йому довелося напружити увагу до краю.

Задля цікавості я погортав книгу. От уже з ким мені не доводилося ніколи мати справи, то це з роботами, і тому я знав про них не більше, ніж будь-який простий смертний. Можливо, навіть менше. У книзі вмістилася сила-силенна сторінок дрібного друку з хитромудрими формулами, електричними схемами та діаграмами в дев'ять кольорів і

таке інше. Вивчення її вимагало особливої уваги, до чого в той час я не був здатний. Різко закривши книгу, я звернув погляд на нового службовця міста Найнпорта.

— За дверима стоїть віник. Знаєш, як з ним обходитися?

— Так,сер.

— Тоді підмети кімнату, стараючись при цьому здіймати якомога менше пилюки.

Упорався він чудово.

Я спостерігав, як машина вартістю сто двадцять тисяч згрібає докупи недопалки і пісок, і думав, чому ж її послали до Найнпорта. Напевно, тому, що в усій Сонячній системі не було більш крихітного і незначного поліцейського підрозділу, ніж наш. Інженери, мабуть, вважали, що для польових випробувань якраз це й потрібно. Навіть якщо ця штука вибухне, нікому до неї не буде ніякого діла. Потім хтось колись отримає повідомлення про неї. Що ж, місце вибрано правильно. Найнпорт якраз загубився в безвісності.

Саме тому, певна річ, і я тут. Єдиний справжній поліцейський. Бодай один такий чоловік обов'язково потрібен, аби була видимість, наче робиться діло. У начальника Алонцо Крейґа тільки й вистачає розуму на те, щоб не упускати гроші, коли йому тичуть хабара. Є в нас і двоє постових. Один старий і постійно п'яний. У другого ще молоко на губах не обсохло. Я служив десять років у столичній поліції, на Землі. Чому я пішов — це вже моя особиста справа. Я вже давно заплатив за колишні помилки, забравшися сюди, у Найнпорт.

Найнпорт не місто, це лише місце, де зупиняються по дорозі. Постійно тут мешкають лише ті, хто обслуговує проїжджаючих: власники готелів, шулери, повії, бармени і таке інше.

Є і космопорт, але туди сідають тільки вантажні ракети. Щоб забрати метал із тих копалень, які ще працюють. Деякі поселенці приїздять сюди за провіантом. Найнпорт можна назвати містом, що так і не побачило справжнього життя. Добре, коли через сотню років на цьому місці бодай щось стирчатиме з піску на знак того, що Найнпорт колись існував. Мене тоді вже не буде, і тому мені наплювати...

Я повернувся до реєстраційної книги. В камерах сидять п'ятеро п'яних — середній вилов. Доки я записував їх, Фетс притягнув шостого.

— Замкнувся в дамському туалеті в космопорті і виявив опір під час арешту, — доповів він.

— Порушення громадського порядку у п'яному вигляді. Тягни його в камеру.

Фетс повів свою жертву, похитуючись їй у такт. Я завжди дивом дивувався, спостерігаючи, як Фетс поводиться з п'яним, — звичайно, в нього було залито за галстук більше, ніж у них. Я ніколи не бачив його ані п'яним, як хлющ, ані повністю тверезим. Незважаючи на це, його каламутні очі ніколи не підводили — чи то він вартував біля камер, чи то ловив п'яних. Це він робив чудово. До яких би закамарків вони не заповзали, він знаходив їх. Безперечно тому, що інстинкт вів їх у одне й те ж місце.

Фете хряснув дверима шостої камери і, виписуючи кренделі, повернувся назад.

— Що це? — він показав на робота.

— Це робот. Я забув номер, який дала йому мама на заводі, і тому ми звемо його Недом. Він тепер працює у нас.

— Ну й молодець! Нехай почистить камери після того, як ми викинемо звідти шантрапу.

— Це мій обов'язок, — сказав Біллі, входячи до кімнати. Він стискував поліцейський дубець і похмуро дивився з-під козирка форменого кашкета. Біллі був не те щоб дурний, просто природа наділила його зайвою силонькою за рахунок розуму.

— Тепер це обов'язок Неда, бо ти отримав підвищення. Будеш допомагати мені.

Біллі часом буває дуже корисний, і я цінував його атлетичну статуру. Моє пояснення підбадьорило його, він усівся поряд із Фетсом і став дивитися, як Нед підмітає підлогу.

Так справи йшли десь із тиждень. Ми спостерігали за тим, як Нед підмітає і чистить, доки відділення не почало набувати явно стерильного вигляду. Начальник, що завжди дбав про порядок, виявив, що Нед може підшити цілу тонну доповідних та інших паперів, які захаращували його кабінет. Роботи в Неда виявилося багато, і ми так звикли до нього, що майже не помічали його присутності. Я знав, що він відніс свою фанерну домовину на склад і влаштував собі там щось схоже на затишну маленьку спальню. Решта мене не цікавила.

Інструкція щодо робота була похована в моєму столі, і я ні разу не заглянув до неї. Якби я це зробив, то мав би певне уявлення про великі зміни, що ждали нас попереду. Ніхто з нас не знав нічого про те, що робот може та чого не може робити. Нед чудово справлявся з обов'язками прибиральниці-діловода і цим обмежувався. Діло не пішло б далі, якби начальник не був занадто лінивий. Із цього все й почалось.

Було близько десятої вечора, і начальник якраз збирався йти додому, коли задзеленчав телефон. Він узяв трубку, послухав і поклав її.

— Винний магазин Ґрінбека. Його знову пограбували. Просять терміново приїхати.

— Це щось нове. Зазвичай ми взнаємо про грабунок тільки через місяць. За що ж він платить гроші Китайцеві Джо, раз той його не захищає? Чому тепер такий поспіх?

Начальник пожував нижню губу і після болісних роздумів зрештою дійшов рішення.

— Поїдь-но та подивись, у чому там справа.

— Зараз, — сказав я і потягнувся за кашкетом. — Але у відділенні нікого немає. Доведеться тобі почергувати, доки я повернуся.

— Так не годиться, — простогнав він. — Я вмираю з голоду, а тут ще сидіти й чекати?..

— Я піду візьму показання, — мовив Нед, виступаючи наперед і, як звичайно, молодцювато віддавши честь.

Спочатку начальник не піддався на спокусу. Уявіть собі холодильник, який раптом ожив і запропонував свої послуги.

— Як же це ти візьмеш показання? — пробурчав начальник, ставлячи на місце холодильник, що уявив себе розумником. Одначе шпилька була втілена в запитальну форму, і звинувачувати за це йому довелося тільки себе. Точно за три хвилини Нед розповів начальникові, як поліцейський проводить первинне дізнання при отриманні повідомлення про збройне пограбування чи інший вид крадіжки. Судячи з вирячених начальникових очей, Нед швидко вийшов за межі скупих знань Крейґа.

— Досить! — нарешті гаркнув начальник. — Якщо ти знаєш так багато, чому б тобі не взяти показання?

Для мене це пролунало як варіант фрази: "Якщо вже ти такий розумний, то чому ти не багатий?", котру ми звичайно говорили розумникам ще у школі. Нед розумів такі речі буквально і попрямував до дверей.

— Ви хочете сказати, що я повинен узяти показання про це пограбування?

— Так, — відповів начальник, аби тільки відв'язатися од нього, і синя постать Неда зникла за дверима.

— З його вигляду не скажеш, що він такий кмітливий^ — сказав я. — Він так і не запитав, де знаходиться магазин Ґрінбека.

Начальник кивнув, а телефон знову задзвонив. Начальникова рука, що й досі спочивала на трубці, машинально підняла її. Секунду він слухав, і обличчя його щораз більше полотніло, немовби в нього з п'яти випомповували кров.

— Грабунок досі триває, — з трудом вимовив він урешті. — Розсильний Ґрінбека на проводі — хоче дізнатися, що ми збираємося робити. Я, каже, сиджу під столом у задній кімнаті...

Далі я не почув, бо кинувся у двері — і до машини. Могли б виникнути тисячі несподіванок, якби Нед прибув до магазину переді мною. Почалась би стрілянина, потерпіли б люди... І в усьому цьому звинуватили б поліцію — за те, що послали консервну бляшанку замість поліцейського. Хоча Нед виконував наказ начальника, я знав, що як пити дати цю справу пришиють мені. На Марсі ніколи не буває дуже тепло, але я спітнів.

У Найнпорті діють чотирнадцять правил вуличного руху, і я, не проїхавши й кварталу, порушив їх усі. Та як я не квапився, Нед виявився проворнішим. Завернувши за ріг, я побачив, як він рвучко відчинив двері

магазину Ґрінбека і ввійшов усередину. Я натиснув на гальма — вони верескнули, але на мою долю випала тільки участь глядача. Втім, це теж було не дуже безпечно.

У магазині господарювали два заїжджих грабіжники. Один схилився над конторкою, наче клерк, другий, спершись на неї, стояв поруч. Зброї в них не було видно, та досить було синьому Неду появитися у дверях, як їхні збуджені нерви не витримали. Обидві рушниці піднялися одночасно, мов були на пружинах, і Нед зупинився як укопаний. Я схопив свій пістолет і ждав, коли полетять у вікно куски розірваного робота.

Реакція Неда була миттєвою. Таким, я гадаю, і має бути поліцейський робот.

— КИНЬТЕ ЗБРОЮ, ВИ ЗААРЕШТОВАНІ!

Він, мабуть, увімкнув звук на повну потужність, його голос загримів так оглушливо, що в мене заболіли вуха. Результат був такий, якого і слід було чекати. Пролунало два постріли водночас. Вітрини магазину вилетіли з брязкотом, а я розпластався долілиць. Зі звуку я зрозумів, що стріляли з базуки п'ятдесятого калібру. Ракетні набої — їх нічим не зупиниш. Вони пробивають усе, що стоїть на їхній дорозі.

Але Неда, вони, здається, анітрохи не потурбували. Він тільки прикрив очі. Щиток з вузьким прорізом зісковзнув зверху на очні лінзи. Затим робот рушив до першого головоріза.

Я знав, що він проворний, але не уявляв, наскільки... Ще два набої влучили в нього, коли він перетинав кімнату, одначе перш ніж грабіжник знову прицілився, його рушниця опинилася в Недових руках. Усе було закінчено. Вихопивши із слабнучих пальців рушницю і опустивши її в сумку, Нед дістав наручники і замкнув їх на зап'ястках грабіжника.

Громило номер два дременув до дверей, де я приготував йому теплу зустріч. Але моя допомога не знадобилась. Він не здолав і півдороги, як Нед опинився перед ним. Вони зіштовхнулися, почувся стук, та Нед навіть не похитнувся, а грабіжник знепритомнів. Він так і не відчув, як Нед, замкнувши наручники, кинув його поруч із товаришем.

Я ввійшов, забрав рушниці в Неда і офіційно підтвердив арешт. Ото й усе, що бачив Ґрінбек, який виповз із-під конторки, а більше мені нічого й не треба було. Магазин був увесь засипаний битим склом, і пахло в ньому як у бочці з-під спирту. Ґрінбек почав вити по-вовчому над своїм розоренням. Він, очевидно, знав про телефонний дзвінок не більше за мене, і тому я вчепився в прищавого молодика, що прикульгав зі складу. Ото він і дзвонив.

Випадок виявився цілковито безглуздим. Молодик працював у Ґрінбека всього лише кілька днів, і в нього не вистачило клепок утямити, що про всі грабунки треба сповіщати не в поліцію, а хлопцям, які взяли магазин під свій захист. Я наказав Ґрінбекові просвітити молодика — нехай помилується тим, що накоїв.

Потім я погнав обох екс-грабіжників до автомобіля. Нед умостився на задньому сидінні разом із грабіжниками, які пригорнулися один до одного, мов безпритульні сирітки в бурю. Робот мовчки дістав із свого стегна пакет першої медичної допомоги і перев'язав одного з громил, котрий дістав поранення, чого спочатку в запалі сутички ніхто не помітив.

Коли ми ввійшли, начальник усе ще сидів без кровинки на обличчі. Воістину він був блідий як смерть.

— Ви вчинили арешт, — прошепотів він. Не встиг я викласти все, як його приголомшила ще жахливіша думка. Він ухопив першого грабіжника за барки і нахилився до нього.

— Ви з банди Китайця Джо? — прогарчав начальник.

Грабіжник зробив помилку, думаючи відмовчатися. Начальник уліпив йому ляща, від якого в громили іскри з очей посипалися. Коли запитання було повторено, він відповів правильно.

— Не знаю я ніякого Китайця Джо. Ми тільки сьогодні приїхали до міста і...

— Вільні художники, слава Богу, — із полегкістю сказав начальник і повалився в крісло. — Замкни їх і швидко розкажи мені, що там сталося.

Я затріснув за грабіжниками двері камери і показав тремтячим пальцем на Неда.

— Ось герой, — сказав я. — Взяв їх голіруч... Це ураган, а не робот, доброчесна сила в нашому грішному оточенні. І до того ж куленепробивна.

Я провів пальцем по широких грудях Неда. Набої лише збили фарбу, але подряпин на металі майже не було.

— Це завдасть мені неприємностей, великих неприємностей, — стогнав начальник.

Я знав, що він говорить про банду вимагачів. Вони не люблять, коли заарештовують грабіжників і коли рушниці починають стріляти без їхнього схвалення. Одначе Нед думав, що в начальника інші неприємності, і поквапився дати роз'яснення:

— Не буде ніяких неприємностей. Я ніколи не порушував Законів обмеження діяльності роботів, вони вмонтовані в мою схему і діють автоматично. Люди, які дістали зброю і погрожували насильством,

порушили закони не тільки наші, але й людські. Я не завдав людям жодної шкоди — я лише закликав їх до порядку.

Для начальника все це було занадто складним, але я, здається, зрозумів. 1 навіть поцікавився, як робот — машина — може розібратися в питаннях порушення і застосування законів. У Неда була відповідь і на це:

— Ці функції виконуються роботами вже багато років. Хіба радарні вимірювачі не виносять судження про порушення людьми правил вуличного руху? Робот — вимірювач ступеня сп'яніння — справляється із своїми обов'язками краще, ніж поліцейський, що затримує п'яного. Було колись, що роботам навіть дозволялося вирішувати питання про убивство. До прийняття Законів про обмеження діяльності роботів скрізь застосовувався пристрій для автоматичного наведення гармат. Згодом появилися самостійні батареї великих зенітних гармат. Автоматичний радар виявляв усі літаки. Але ті літаки, які не могли послати правильний розпізнавальний сигнал, засікалися, їхній курс вираховувався, автоматичні піднощики снарядів і заряджаючі готували керовані обчислювальними машинами батареї до бою, і робот здійснював постріл.

З Недом не можна було не, погодитися. Заперечення викликав хіба що його лексикон професора коледжу. Тому я змінив тему розмови.

— Але робот не може замінити поліцейського — тут потрібна людина.

— Авжеж, це так, одначе заміна людини-поліцейського не є завданням поліцейського робота. Я головним чином виконую функції численних видів поліцейського спорядження, інтеґрую їх дії і перебуваю в постійній готовності. До того ж я надаю механічну допомогу у випадку застосування примусових заходів. Арештовуючи людину, ви надіваєте на неї наручники. Але якщо ви накажете мені зробити те ж саме, то я

моральної відповідальності не несу. В даному разі я просто машина для надівання наручників...

Піднявши руку, я перервав потік роботодоказів. Нед по саму зав'язку був напханий фактами і цифрами, і я укмітив, що з ним годі сперечатися. Коли Нед здійснював арешт, ніякі закони не порушувались — це безперечно. Та були й інші закони, крім тих, що публікуються в книжках.

— Китайцеві Джо це не сподобається, зовсім не сподобається, — сказав начальник, відповідаючи на власні думки.

Закон джунґлів. Такого в юридичних книжках не було. А саме цей закон панував у Найнпорті. В місті жило досить багато мешканців гральних та шинкових закладів, домів розпусти. Всі вони підпорядковувалися Китайцеві Джо. Як і поліція. Всі ми були у нього в кулаці, в нього на утриманні. Втім, це були штуки не такого роду, щоб пояснювати їх роботові.

— Точно, Китайцеві Джо не сподобається.

Спочатку я подумав, що це луна, а потім зрозумів, що хтось увійшов і стоїть у мене за спиною. Тварюка на ймення Алекс. Шість футів кісток, м'язів і неприємностей. Він фальшиво усміхнувся начальникові, який глибше вдавився в крісло.

— Китаєць Джо хоче, щоб ви йому пояснили, чому ваші меткі поліцейські пхають носа не у свої справи, займають людей і примушують їх стріляти по пляшках із хорошими напоями. Він особливо розсердився через самогон. Він каже, що з нього досить балачок, і віднині ви...

— Я, робот, накладаю на вас арешт згідно із статтею 46, параграфом 19 переглянутого Кодексу...

Ми й оком змигнути не встигли, як Нед заарештував Алекса і тим самим підписав наші смертні вироки.

Алекс не був забарним чоловіком. Обернувшись назад, — хто ж це схопив його, — він уже діставав пістолет. Він устиг вистрілити просто в груди Неду, перш ніж робот вибив у нього з рук пістолета і надів наручники. Ми, роззявивши роти, дивилися на арештованого, а Нед знову продекламував обвинувачення. І клянуся, тон у нього був задоволений.

— Арештований — Пітер Ракомські, він же Алекс Сокира, розшукується в Канал-сіті за збройне пограбування і спробу убивства. Також розшукується місцевими поліціями Детройта, Нью-Йорка і Манчестера за звинуваченням у...

— Приберіть од мене цю штуку! — зарепетував Алекс.

Ми б це зробили, і все було б шито й крито, якби Бенні Жук не почув пострілу. Він просунув голову у двері рівно настільки, щоб утямити ситуацію.

— Алекс... вони узяли Алекса!

Голова зникла. Я кинувся до дверей, але Бенні вже щез із очей. Хлопці Китайця Джо завжди ходять по місту парами. Через десять хвилин він про все дізнається.

— Зареєструй його, — наказав я Неду. — Тепер уже нічого не зміниш, навіть якщо його відпустити. Настав кінець світу.

Бурмочучи щось собі під ніс, увійшов Фетс. Побачивши мене, він ткнув великим пальцем у бік дверей.

— Що трапилось? Коротун Бенні Жук вискочив звідси немовби з палаючого будинку. Він замалим не розбився, коли рвонув на своїй машині.

Потім Фетс уздрів Алекса в наручниках і миттю протверезів. Він роздумував з відкритим ротом рівно секунду і дійшов рішення. Абсолютно твердою ходою він підійшов до начальника і поклав на стіл перед ним свій поліцейський значок.

— Я старий чоловік і п'ю занадто багато, щоб бути поліцейським. Тому я залишаю поліцію. Якщо там стоїть у наручниках одна відома мені людина, то я й дня не проживу, зоставшися тут. .

— Щур! — з болем процідив крізь стиснуті зуби начальник. — Тікаєш із тонучого корабля. Щур!

— Хана, — сказав Фетс і вийшов.

Тепер уже начальник ні на що не звертав уваги. Він і оком не моргнув, коли я взяв значок Фетса із стола. Не знаю, чому я зробив це — видно, вважав, що так буде справедливо. Нед заварив усю кашу, і я був такий злий, що мені хотілося побачити, як він її буде хлебтати. На його грудній пластинці було два колечка, і я не здивувався, коли значок утрапив точно на місце, як там і був.

— Ну от, тепер ти справжній поліцейський.

Від моїх слів так і несло сарказмом. А мені слід було знати, що роботи до сарказму нечутливі. Нед сприйняв мою заяву за чисту монету.

— Це дуже велика честь не тільки для мене, але й для всіх роботів. Я зроблю все, щоб виконати свій обов'язок перед поліцією.

Герой у жерстяних підштанках. Чути було, як од радості у нього в череві гули моторчики, коли він реєстрував Алекса.

Якби ситуація не була така паршива, я б насолоджувався цим видовищем. У Неда було вмонтовано стільки поліцейського спорядження, скільки його ніколи не мало все найнпортське відділення. Із стегна в нього вискочила чорнильна подушечка, до якої він спритно притиснув пальці Алекса, перш ніж зробити їхні відбитки на картці. Затим він відсунув арештованого на витягнуту руку, в животі в нього щось заклацало. Нед повернув Алекса у профіль, і із щілини вивалилися дві моментальні фотографії. Вони були прикріплені до картки, куди вписувалися подробиці арешту і тому подібні дані. Нед продовжував діяти, а я примусив себе відійти. Треба було подумати про більш важливі речі.

Наприклад, як залишитися в живих.

— Придумав що-небудь, начальнику?

У відповідь пролунав тільки стогін, і я більше до шефа не чіплявся. Потім прийшов Біллі, залишок нашого поліцейського підрозділу. Я йому коротко змалював ситуацію. Чи то здуру, чи то з хоробрості він вирішив залишитися, і я був гордий за хлопчика. Нед запроторив під замок арештанта і почав прибирання.

І в цю саму хвилину ввійшов Китаєць Джо.

Хоча ми чекали на його появу, вона все одно вразила нас. Він привів із собою банду дужих і лютих громил, що товпилися біля дверей, схожі на команду роздобрілих бейсболістів. Китаєць Джо стояв попереду, ховаючи руки в рукавах свого довгого мандаринського халата. Азіатське обличчя його було незворушним. Він не марнував часу на розмови з нами, просто надав слово одному із своїх хлопців.

— Очистіть місце. Незабаром сюди прибуде новий начальник поліції, і я не хочу, щоб тут стирчала всяка шантрапа.

Я розізлився. Нехай я люблю брати хабарі, однак я все-таки поліцейський. Мені дає платню не якийсь дешевенький бандитик. Мене також цікавила особа Китайця Джо. Я й раніше намагався добрати до нього ключі, та взнати нічого не вдалося. Цікавість і досі не облишила мене.

— Неде, придивись-но до цього китайця у віскозному купальному халаті і скажи мені, хто він.

Ну і швидко ж спрацьовує ця електроніка! Нед випалив відповідь миттю, наче репетирував її кілька тижнів:

— Це псевдоазіат, що використовує природну жовтизну своєї шкіри і підсилює її колір фарбою. Він не китаєць. Очі в нього оперовано, ще видно шрами. Це, безумовно, було зроблено, аби спробувати приховати його справжню зовнішність, але обмірювання його вух за Бертільйоном та інші прикмети дають можливість установити особу. Його терміново розшукує міжнародна поліція, його справжнє ім'я...

Китаєць Джо розлютився — та й було від чого.

— Ця штука... цей жерстяний гучномовець... Ми чули про нього, ми про нього теж подбали!

Юрба відсахнулася і очистила приміщення, і я побачив у дверях молодика, котрий, стоячи на одному коліні, цілився з базуки. Мабуть, збирався стріляти спеціальними протитанковими ракетами. Це я встиг подумати, перш ніж він натиснув на спуск.

Можливо, такою ракетою і можна підбити танк. Але не робота. Поліцейського робота принаймні. Нед пригнувся, і задня стіна

розлетілася на куски. Другого пострілу не було. Нед зімкнув руки на стволі базуки, і він став схожий на стару зім'яту водостічну трубу.

Тоді Біллі вирішив, що людина, яка стріляє з базуки в поліцейському відділенні, порушує закон, і пустив у хід дубець. Я приєднався до нього, бо не хотів відмовлятися од потіхи. Нед опинився десь унизу, але я був упевнений, щоб він себе скривдити не дасть.

Пролунало кілька приглушених пострілів, і хтось крикнув. Після цього ніхто не стріляв, бо все змішалося в купу малу. Громило на ймення Бруклінський Едді вдарив мене по голові руків'ям пістолета, а я роз'юшив йому носа.

А далі все немовби заволокло туманом. Та я чудово пам'ятаю, що бійка тривала ще деякий час.Коли туман розійшовся, я змикитив, що на ногах зостався я один. Вірніше, я спирався на стіну. Добре, що було до чого притулитися.

Нед увійшов у двері з добряче відлупцьованим Бруклінським Едді на руках. Хотілося думати, що саме я його так відчухрав. Зап'ястки Едді були сковані наручниками. Нед бережно поклав його поряд з тілами інших головорізів — я зненацька зауважив, що всі були в наручниках.. Я ще поцікавився, чи виготовляє Нед ці наручники в міру потреби, чи в нього в порожнині ноги є солідний запас.

За кілька кроків од себе я побачив стілець. Сів на нього, і мені полегшало.

Кругом усе було забризкано кров'ю, і, якби деякі із громил не стогнали, я подумав би, що це трупи. Раптом я помітив справжній труп. Куля влучила людині в груди, більша частина пролитої крові належала їй.

Нед покопирсався в тілах і витягнув Біллі. Він був непритомний. На обличчі застигла широка усмішка, в кулаці затиснуто жалюгідні рештки дубця. Деяким людям потрібно дуже мало для щастя. Куля поранила його в ногу, і він ані ворухнувся, навіть коли Нед розірвав на ньому штанину і наклав пов'язку.

— Самозваний Китаєць Джо і ще один чоловік утекли в машині, — доповів Нед.

— Хай це тебе не турбує, — насилу прохрипів я. — Він од нас нікуди не дінеться.

І тільки тут я збагнув, що начальник усе ще сидить у кріслі в тій же самій позі, в якій він сидів, коли почалася заваруха. Все з тим же відсутнім виглядом. І, лише почавши говорити з ним, я зрозумів, що Алонцо Крейґ, начальник поліції Найнпорта, мертвий. Убитий одним пострілом. Із маленького пістолетика. Куля пройшла крізь серце, одяг просякнув кров'ю. Я чудово знав, хто стріляв з пістолета, якого зручно ховати в широких китайських рукавах.

Утому і дурман мов рукою зняло. Залишилася сама злість. Нехай начальник не був найрозумнішою і найчеснішою людиною у світі. Та він заслуговував на кращу долю. Відправлений на той світ грошовим ґанґстером, який розізлився, що йому стали поперек дороги!

І в ту ж мить я зрозумів, що мені треба негайно вирішувати. Біллі вийшов з ладу, Фетс утік, із найнпортської поліції зостався я один. Аби вибратися з цієї заварухи, мені досить було тільки вийти за двері і не зупинятися. І я опинився б у відносній безпеці. Поряд дзижчав Нед, підбираючи громил і розносячи їх по камерах.

Не знаю, що вплинуло на моє рішення. Можливо, синя спина Неда, яка маячила перед очима. Чи мені просто набридло ухилятися?

Внутрішньо я був підготовлений до цього рішення. Я обережно відчепив золотий значок начальника і причепив його на місце свого, старого.

— Новий начальник поліції Найнпорта, — промовив я ні до кого не звертаючись.

— Так, сер, — проходячи мимо, сказав Нед. Він опустив арештованого на підлогу, віддав мені честь і знову заходився біля праці. Я також віддав йому честь.

Лікарняна машина від'їхала з пораненими і покійниками. Я злорадо іґнорував цікаві погляди санітарів. Лікар забинтував мені голову, все стало на своє місце. Нед вимив підлогу. Я проковтнув п'ять таблеток аспірину і ждав, коли перестане калатати серце, і я зможу обміркувати, що робити далі.

Обмисливши все, я зрозумів, що двох думок бути не може. Це очевидно. Рішення прийшло мені в голову, коли я перезаряджав пістолет.

— Поповни запас наручників, Неде. Ми йдемо.

Як і кожен хороший поліцейський, він не задавав питань.

Виходячи, я замкнув двері і віддав йому ключ.

— Бери. Цілком імовірно, що надвечір, окрім тебе, інших поліцейських у Найнпорті не буде.

Я їхав до будинку Китайця Джо якомога повільніше. Намагався знайти інший вихід із становища. Його не було. Убивство відбулося, і притягати до відповідальності треба було саме Китайця Джо. А для цього необхідно було його заарештувати.

Задля перестороги я зупинився за рогом і коротко проінструктував Неда.

— Ця комбінація бару і злодійського кубла є виключною власністю того, кого ми називаємо Китайцем Джо, доки ти не скажеш мені, хто він насправді. З мене досить, набридло! Нам треба відшукати Джо і передати його в руки правосуддя. Ясно?

— Ясно, — сухуватим професорським тоном відповів Нед. — Та чи не простіше було б арештувати його зараз, коли він від'їжджає од будинку он у тій машині, а не чекати на його повернення?

Машина мчала бічною вулицею зі швидкістю шістдесят миль за годину. Коли вона проїздила повз нас, я побачив Джо, який сидів на задньому сидінні.

— Зупини їх! — закричав я головним чином самому собі, бо сидів за кермом. Я водночас натиснув на акселератор і рвонув важіль перемикання швидкостей, та пуття від цього не було ніякого.

Зупинив їх Нед. Крик мій пролунав як наказ. Нед висунув голову назовні, і я зразу зрозумів, чому більша частина приладів змонтована у нього в тулубі. Напевно, і мозок теж. У голові, ясна річ, залишалося мало місця, раз там була схована така гармата.

Сімдесятиміліметрова безвідмовна гармата. Пластинка, що прикривала те місце, де в людей буває ніс, ковзнула вбік, і показалося велике жерло. Здорово зроблено, якщо подумати. Точно між очима, щоби було зручніше цілитися. Гармату вміщено високо, лазити за нею не треба.

Бум! Бум! Я ледве не оглух. Певна річ, Нед був відмінним стрільцем — я теж був би відмінним, якби мав обчислювальну машину замість мозку. Він продірявив задні скати, і машина, зашльопавши по бруку,

зупинилася. Я повільно вибирався назовні, а Нед рвонув уперед із спринтерською швидкістю.

Цим разом вони навіть не пробували тікати. Залишки їхньої мужності випарувалися, коли вони побачили між очима в Неда димне жерло гармати. роботи акуратні щодо цього, і, треба гадати, він навмисно не прибрав усередину гармату. Видно, в них у школі роботів вивчають психологію.

В машині сиділо троє чоловіків, і всі вони задрал и руки вгору, як у останньому кадрі ковбойського фільму. Підлога машини була поспіль уставлена валізками.

Опору ніхто не вчинив.

Китаєць Джо тільки забурчав, коли Нед сказав мені, що справжнє ім'я Джо — Стентін і що на Ельмірі його ждуть не діждуться, аби посадовити на електричний стілець. Я обіцяв Джо-Стентінові, що матиму задоволення доставити його на місце в той же день. Хай він і не пробує ухилитися від покарання за допомогою місцевих властей. А тих двох судитимуть у Канал-сіті.

День був дуже клопітний.

Відтоді настав спокій. Біллі виписався з лікарні і носить мої сержантські нашивки. Навіть Фетс повернувся, хоча тепер він час від часу тверезий і уникає зустрічатися зі мною поглядом. Справ у нас мало, бо місто наше стало не лише тихим, але й чесним.

Ночами Нед патрулює місто, а вдень працює в лабораторії і підшиває папери. Можливо, це не за правилами, але Неду, здається, все одно. Він замазав усі кульові подряпини і без упину начищає значок. Не знаю, чи може бути щасливим робот, але Нед, видно, щасливий.

Можу заприсягтися, що іноді він щось мугикає собі під ніс. Але, напевно, це шумлять мотори та інші механізми.

Якщо замислитися, то ми, мабуть, створили прецедент, зробивши робота повноправним поліцейським. Із заводу ще ніхто не приїздив, і я не знаю, перші ми чи ні.

Скажу ще дещо. Я не збираюся залишатися навічно в цьому зачуханому містечку. Підшукую нову службу, я вже написав декому.

Тому дехто буде дуже здивований, дізнавшися, хто буде їхнім новим начальником поліції після мого від'їзду.

З англійської переклала ВАЛЕРІЯ ЧВАНОВА

Березіль. 1995. № 5-6.С.121-136